

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-9)

17 EKİM DÜNYA YOKSULLUKLA MÜCADELE GÜNÜ (2022)

Dünya Yoksullukla Mücadele Günü'nün kutlanmasının tarihi 17 Ekim 1987'ye uzanmaktadır. Yüz binden fazla insan bu tarihte aşırı yoksulluk, şiddet ve açlık mağdurlarını anmak için, 1948'de İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin imzalandığı Paris Trocadéro Meydanında toplanmıştır. Yoksulluğun insan haklarının ihlali olduğu ilan edilmiş ve bu haklara saygı gösterilmesinin sağlanması için bir araya gelme gereği doğrulanmıştır. O günden itibaren günümüze kadar her kökenden, inançtan ve toplumsal kökenden insanlar, bağlılıklarını yenilemek ve yoksullarla dayanışmalarını sergilemek için her yılın 17 Ekim günü bir araya gelmektedir. 22 Aralık 1992'de Birleşmiş Milletler (BM), bu özel günü Uluslararası Yoksullukla Mücadele Günü olarak ilan etmiştir.^{1,2}

2022 yılının teması: “Uygulamada Herkes İçin Onur: Yoksulluğa Dayalı Ayrımcılığın Üstesinden Gelmek”

(Dignity for all in practice: Overcoming Poverty-Based Discrimination)

“Uygulamada Herkes İçin Onur” 2022-2023 için Dünya Yoksullukla Mücadele Günü'nün şemsiye teması olarak belirlenmiştir. İnsan onuru sadece kendi içinde temel bir hak olmakla kalmayıp aynı zamanda diğer tüm temel hakların temelini oluşturmaktadır. Günümüzde uzun süreli yoksulluk içinde yaşayan birçok insan, onurlarının reddedildiğini ve kendilerine saygısızlık edildiğini deneyimlemektedir.³

Her geçen yıl fırsat ve gelir eşitsizlikleri keskin bir şekilde artmakta ve zenginler ile yoksullar arasındaki uçurum daha da derinleşmektedir. Geçtiğimiz yıl milyonlarca insan, işçi haklarının ve iş kalitesinin erozyona uğraması ile büyük zorluklar yaşarken; milyarder sınıfın kurumsal gücü ve zenginliği benzeri görülmemiş bir yükseliş kaydetmiştir.³

COVID-19 salgınının sosyal güvence sistemindeki boşlukları ve başarısızlıkları, yapısal eşitsizlikleri ve yoksulluğu derinleştiren çeşitli ayrımcılık biçimlerini gözle görülür bir şekilde ortaya koyduğu düşünülmektedir. COVID-19 pandemisinin yanı sıra günümüzde çokça ifade edilen iklim acil durumu, yoksulluk içinde yaşayan insanlar için ek bir yük oluşturmaktadır. Bu durum, yoksul toplumların meydana gelen doğal afetler ile çevresel bozulmalardan ve bunlara bağlı ortaya çıkan olumsuz koşullardan (evlerinin, mahsullerinin ve geçim kaynaklarının tahrip olması gibi) daha fazla etkilenmesine bağlanmaktadır.³

2022 yılı, Dünya Yoksullukla Mücadele Günü'nün 35. yıl dönümü ve Uluslararası Yoksullukla Mücadele Günü'nün 30. yıl dönümüdür. Bu özel gün, yoksulluktan muzdarip milyonlarca insanın cesaretini onurlandırmakta ve yoksulluğu ortadan kaldırmak için sahip olduğumuz temel küresel dayanışmayı ve ortak sorumluluğu kabul etmektedir.³

Yoksulluk, sürdürülebilir geçim kaynaklarının eksikliğinin yanı sıra açlık ve yetersiz beslenme, eğitime ve diğer birçok temel hizmete erişim kısıtlılığı, sosyal ayrımcılık ve dışlanma nedeniyle karar süreçlerine

¹ [İnternet] <https://www.unesco.org/en/days/poverty-eradication> Erişim: 15.10.2022

² [İnternet] <https://www.timeanddate.com/holidays/un/international-day-for-poverty-eradication> Erişim: 15.10.2022

³ [İnternet] <https://www.un.org/en/observances/day-for-eradicating-poverty> Erişim: 15.10.2022

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-9)

yetersiz katılımı ifade etmektedir.⁴

2015 yılının verilerine göre dünya nüfusunun %10'u günlük 1,90 doların altında bir gelir ile uluslararası yoksulluk sınırının altında yaşamakta iken, 2010 yılında bu sayı %16 ve 1990'da %36 olarak saptanmıştı. Bu durum yoksullukla mücadelenin elimizde olduğunu, yoksulluğun yıllara göre bir düşüş eğiliminde olduğunu; ancak bu düşüşün son yıllarda yavaşladığını ortaya koymaktadır. Nisan 2013'te Dünya Bankası, 2030 yılına kadar günlük 1,90 dolarla yaşayanların dünya nüfusunun %3'ünü geçmemesi hedefini ortaya koymuştur.⁴

Güney Asya ve Sahra altı Afrika'nın, pandeminin bir sonucu olarak uluslararası yoksulluk sınırının altında yaşayan sırasıyla 32 milyon ve 26 milyon insan ile aşırı yoksullukta en büyük artışları görmesi beklenmektedir. Dünyada aşırı yoksulluk içinde yaşayan işçilerin payı son on yılda yarı yarıya düşmüştür: 2010'da %14,3 iken, 2019'da %7,1'dir. COVID-19 pandemisinden önce bile bazı tahminler, küresel nüfusun %6'sının 2030'da halen aşırı yoksulluk içinde yaşayacağını ve BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından ilk sırada gelen yoksulluğu sona erdirmeye hedefine tam olarak ulaşamayacağını öne sürmekteydi. COVID-19 pandemisinin 70 milyondan fazla insanı aşırı yoksulluğa itmekle tehdit ettiği düşünülmektedir. Beş çocuktan biri aşırı yoksulluk içinde yaşamaktadır ve son yıllarda yoksulluk ve kayıpların olumsuz etkilerinin ömür boyu sürebileceği öngörülmektedir.⁵

BM'nin yoksullukla mücadele ile ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından bir kısmı şu şekilde sıralanmıştır:⁶

- *"Günde 1,90 dolardan daha az bir parayla geçinen insanların sayısı şeklinde ölçülerek tanımlanan aşırı yoksulluğun 2030'a kadar herkes için, her yerde ortadan kaldırılması*
- *2030'a kadar ulusal tanımlara göre bütün boyutlarıyla yoksulluk içinde yaşayan her yaştan erkek, kadın ve çocuk oranının en az yarıya indirilmesi*
- *Temel mal ve hizmetler de dâhil edilerek herkes için ulusal açıdan uygun sosyal koruma sistemleri ve önlemlerinin hayata geçirilmesi ve 2030'a kadar yoksul ve kırılgan durumdaki kişiler için önemli ölçüde korunma sağlanması*
- *2030'a kadar özellikle yoksullar ve kırılgan durumdaki insanlar olmak üzere, bütün erkek ve kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, temel hizmetlere erişim, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerinde kontrol kurabilme, miras, doğal kaynaklar, uygun yeni teknolojiler ve mikrofinansı da kapsayan finansal hizmetler gibi konularda eşit haklara sahip olmalarının güvence altına alınması*
- *2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumda olan kişilerin dayanıklılık kazanmalarının sağlanması ve aşırı hava olayları ve diğer ekonomik, sosyal ve çevresel şoklar ve afetlere karşı kırılganlıkların azaltılması*
- *Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerin yoksulluğu bütün boyutlarıyla sona erdirmek adına programlar ve politikalar uygulayabilmeleri için onlara yeterli ve öngörülebilir araçlar sunmak amacıyla, geliştirilmiş kalkınma iş birliği aracılığıyla, çeşitli kaynaklardan kaynakların yönlendirilmesinin büyük ölçüde sağlanması*
- *Yoksulluğun ortadan kaldırılmasına yönelik eylemlere yapılan hızlandırılmış yatırımları*

⁴ [İnternet] <https://www.un.org/en/global-issues/ending-poverty> Erişim: 15.10.2022

⁵ [İnternet] <https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/> Erişim: 15.10.2022

⁶ [İnternet] <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/yoksulluga-son/> Erişim: 15.10.2022

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-9)

desteklemek için ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde, yoksulların lehine ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kalkınma stratejilerine dayalı sağlam politika altyapılarının oluşturulması”

Yoksulluk, sağlığın bozulmasının önemli bir nedenidir ve zaman zaman sağlık hizmetlerine erişimde önemli bir engeldir. Yoksullukla mücadele edenler yeterli miktarda kaliteli gıda ve sağlık hizmeti de dahil olmak üzere, sağlık için gerekli olan temel ihtiyaçları satın alamazlar. Bu durum birkaç açıdan kişiyi ve toplumu kötü sağlık ile yüz yüze getirmektedir. Yalnızca konsültasyonlar, testler ve ilaçlar gibi cepten yapılan harcamalar değil; aynı zamanda ulaşım maliyetleri ve sağlayıcılara yapılan resmi olmayan ödemeleri de içeren sağlık hizmeti maliyetleri de yoksulluğa bağlı kötü sağlığın sebepleri arasındadır. Gelişmekte olan ülkelerde hem evin geçimini sağlayan hem de hasta bir akrabaya bakmak için çalışmayı bırakmak veya okula gitmek zorunda kalabilecek aile üyelerinin hastalıkla bağlantılı önemli gelir kaybı, yoksulluk ve kötü sağlık ilişkisinin iki yönlü olduğunu, yani kötü sağlığın da yoksulluğa sebep olabileceğini göstermektedir.⁷

Dünyadaki yoksullukla mücadele için öncelikle herkeste farkındalık oluşturulmalı, yoksulluğun sebepleri derinlemesine araştırılmalıdır. Dünya Yoksullukla Mücadele Günü’nün bu farkındalığın artırılması, yoksulluğun temel nedenlerinin ortaya çıkarılması ve çözüm önerilerinin geliştirilip uygulamaya konulması açısından önemli bir fırsat olduğunun farkına varılması gerekmektedir.

⁷ [İnternet] <https://www.worldbank.org/en/topic/health/brief/poverty-health> Erişim: 15.10.2022